

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1976
FORFATTER:	Vivi Jensen
TITEL:	Udgravningerne i Borcha Gård
KORT RESUME:	Fortættea i Koldingbogen 1977. Fund af hua fra 1400-årene og øvrige amåfund fra Borcha gård, Kolding. Sommeren 1976

Udgravningerne i Borchs gård

Sommeren 1976

af Vivi Jensen

For tredje år i træk havde kulturudvalget bevilget penge til arkæologiske udgravninger i Kolding by, og i år valgte vi at forsøge os på parkeringspladsen i Borchs gård, hvor forudgående boreringer havde vist særligt svære kulturlag. Det var således med store forventninger, at vi gav os i kast med de to parkeringspladser, der var udlagt til os, og lad det være sagt straks, at vi ikke blev skuffede. Tværtimod. I alt gjorde vi omkring 1700 enkeltfund; som sædvanligt flest potteskår, men også meget andet, der kan fortælle om handel og håndværk, samt om borgernes liv gennem mere end 700 år.

Vigtigst var det, at vi fandt rester af mindst tre huse. Øverst og yngst et bindingsværkshus med lerstampet gulv, opført engang i 1500-årenes første halvdel, nedbrændt midt i 1600-årene. — I den forbindelse kan man ikke lade være at tænke på de ødelæggelser, Svenskekrigene i årene 1657–1659 bragte over byen; men branden kan natur-

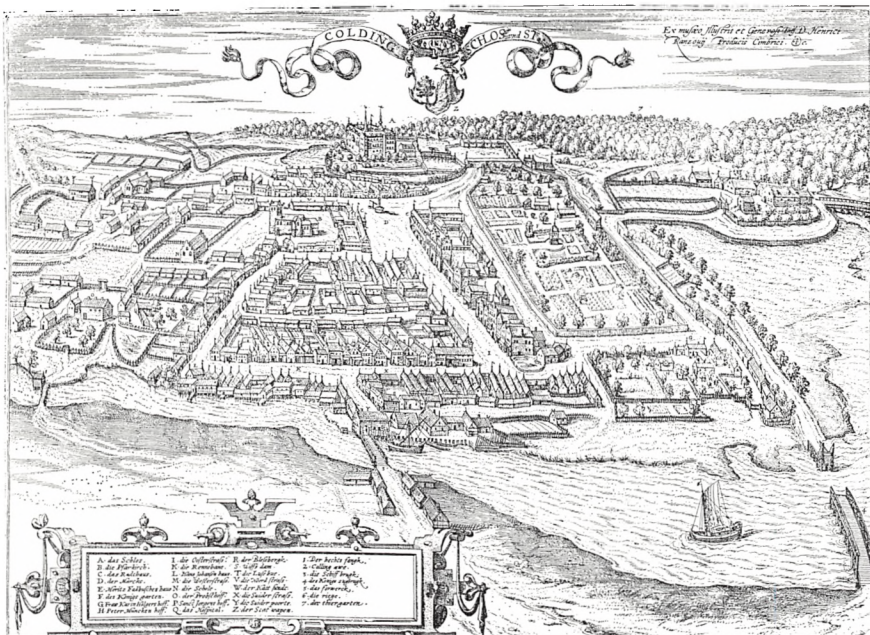
ligvis lige så vel skyldes alt muligt andet. Dateringer ved hjælp af lertøj kan aldrig blive præcise nok til at afgøre den slags spørgsmål. — Vi fandt foruden gulvet resterne af det brændte fodtømmer, teglstumper og brændt lerklining. Måske har ydervæggene været teglsatte og skillerummene lerklinede.

Før dette bindingsværkshus havde der på samme sted ligget et træhus, og vi kan gætte os til, at det må være opført engang sidst i 1400-årene, men de, der byggede bindingsværkshuset, ødelagde næsten alle spor, så det er meget begrænset, hvad vi ved om det. De bevarede stolperester var ikke store nok til at sige noget om konstruktionsformen.

Under dette træhus var der spor af endnu et hus, også dette lerklinet og med lergulv. Tilsyneladende var det brudt ned til grunden, så der var ikke meget tilbage af det. Vi gætter ved hjælp af lertøj, fundet over og under det, på, at det er bygget engang omkring år 1400.

Forresten lærte vi mere om

byggeskik i Kolding, end de tre hustomter kunne fortælle os. Bl. a. kan vi nok aflive myten om, at de allerfleste af byens huse i middelalderen var forsynede med stråtag. Vi fandt nemlig store mængder middelalderligt tagtegl af typen »munk« og »nonne«, samt naturligvis også en del vingetegl, der ligner moderne tagsten, og som kom i brug henimod midten af 1500-årene. Mursten var der ikke nær så mange af, og vi kan måske heraf slutte, at mange af de tegltækkede huse har været af træ eller haft lerklinede vægge. Den ældste mursten, vi fandt, var 9 cm tyk og 13 cm bred (mod moderne teglstens 5 cm × 10 cm). Den var glaseret på bredsiderne, og den bragte iøvrigt en lille hilsen fra teglbrænderen, der før brændingen, da den endnu var blød, har støttet den mod sin

Indridset gavlhús af samme type, som husene på Rantzaus Kolding-prospekt fra 1580'erne, der ses til venstre herfor.

mave. Der er endnu tydelige aftryk af det vævede arbejdsforklæde. Vi fandt den i det nedbrudte hus fra omkring 1400.

Fra omkring 1400 har i hvert

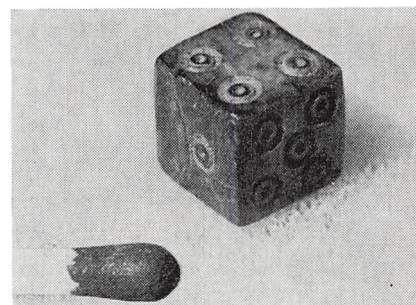
fald en del af husene haft glasrunder. Vi finder altid meget tyndt og fint (og skrøbeligt) rudedglas, af og til endnu indfattet i blysprosser, og i år fandt vi to stykker malet glas. Motivet var brudstykket af en engel, og ruden, det har hørt til, har siddet i et hus engang i 1600- eller 1700-årene.

Allermorsomst var dog et hus, indridset på et lille stykke tag-skifer. Tegningen er lavet engang i 1600-årene, og den viser et typisk gavlhus med dør og træbeklædt gavltrekant. Engang et karakteristisk Kolding-hus, som vi kan se det af Rantzaus prospekt fra 1580'erne, nu kun bevaret i Borchs gård og i Turistbureauet i Helligkorsgade.

Dybest i udgravningen, i lag fra 1200—1300-årene, stødte vi på et flettet risgærde, fornyet én eller to gange, og øst herfor et 30 cm tykt lag kogødning. Der var ingen lerklining i forbindelse med risgærdet, så det var ikke nogen stald, men en ind-

hegning, som kvæget har overnattet i, når byhyrden bragte det hjem fra bymarken. Det var så velbevaret, at vi kunne se, hvad man har fodret med. Umiddelbart kunne vi påvise halm, mos, bregner, og grene med løv, alt usandsynligt velbevaret. Prøver af gødningen er sendt til Landbohøjskolen, hvor man vil undersøge den nærmere.

De mange småfund var som nævnt meget spændende. Om håndværk vidner bl. a. et merlespir til splejsning af tovværk og en båndkniv til træ- eller læderarbejde. Der fandtes to hestesko, en spore og en del af et bidsel. Af mere luksuriøse ting fremkom en lille sølvkæde og en fingerring af kobberblandet guld med en endnu ikke tydet indskrift. Om dagliglivet fortæller tre bordknive, en lille benterning, og to meget velbevarede læderstøvler, der lå nedtrådte i gødningslaget, samt to mønter, heraf én præget af Erik af Pomern i 1422. Endelig opsamle-

Den lille benterning i forhold til en almindelig tændstik.

des flere tusinde knogler, der til sin tid vil kunne fortælle os meget om kvægavl, jagt og fiskeri. (Fra sidste års udgravning ved vi f. eks., at man har drevet marsvinefangst). Om fjernhandel fortæller potteskår fra bl. a. Tyskland, England, Frankrig og Spanien eller Italien.

Det store fund skal nu gennemgås i enkeltheder, og sammenstillet med resultaterne fra de to første års udgravninger vil det utvivlsomt være et vigtigt bidrag til vor viden, ikke alene om Koldings udvikling, men om vore byers fortid i det hele taget.

KONRAD JØRGENSENS BOGTRYKKERI A/S

L. Fuglsang & Sønner

Slotsgade 10 . Kolding . Telefon (05) 52 14 88

Bøger . Alle slags tryksager . Eget bogbinderi